

Επισκόπηση

- Την Παρασκευή, 20 Νοεμβρίου, ο Πρόεδρος του ΣΕΒ συναντήθηκε στο Λουξεμβούργο με τους Προέδρους των Ευρωπαϊκών Συνδέσμων Επιχειρήσεων και κάλεσε τους συναδέλφους να παροτρύνουν τα μέλη τους να επενδύσουν στην Ελλάδα. Τρεις ημέρες αργότερα, ο Πρόεδρος απαντούσε στην εύλογη ανησυχία των Ευρωπαίων, που εκφράστηκε μέσω εκδηλώσεων συμπαραστάσης, για το βομβιστικό χτύπημα στα γραφεία του Συνδέσμου, ως εξής: «Μόνο οι επενδύσεις από σοβαρές κι οργανωμένες επιχειρήσεις, με μακροπρόθεσμο επενδυτικό ορίζοντα, μπορούν να ανατρέψουν το αρνητικό κλίμα στην οικονομία, προσφέροντας θέσεις εργασίας και ευημερία στους λαούς της Ευρώπης. Είναι καθήκον της Ελληνικής Κυβέρνησης να εγγυηθεί την ασφάλεια και τη σταθερότητα στη χώρα, αλλά είναι και καθήκον όλων μας να δημιουργήσουμε το κατάλληλο περιβάλλον που θα ανταμείβει την προσπάθεια των επιχειρήσεων, που επενδύουν με σκοπό τη δημιουργία πλούτου, ο οποίος θα διαχέεται σε όλη την κοινωνία».
- Δυστυχώς η αισιοδοξία του Προέδρου, δεν επιβεβαιώνεται (ακόμη) από τα στοιχεία, με δεδομένο ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού και της επιχειρηματικότητας είναι εγκλωβισμένο σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για αμοιβές, απασχόληση, παραγωγικότητα και επενδύσεις. Οι 4 στους 5 Έλληνες απασχολούνται σε παραδοσιακούς κλάδους με χαμηλότερη του μέσου όρου Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά απασχολούμενο (δες διάγραμμα σε αυτή τη σελίδα). Η επανεκκίνηση της αναπτυξιακής διαδικασίας, με επενδύσεις στους δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, θα είχε σημαντική θετική επίπτωση στις αμοιβές και τις συνθήκες απασχόλησης που προσφέρουν οι κλάδοι αυτοί. Πως όμως μπορεί να γίνει ο μετασχηματισμός αυτός όταν η παραγωγικότητα στον δημόσιο τομέα είναι, grosso modo, η μισή σε σύγκριση με τους περισσότερους κλάδους του ιδιωτικού τομέα; (δες Διάγραμμα 2) Προκύπτει, συνεπώς, αβίαστα, ότι υπάρχουν ακόμα περιθώρια εξοικονόμησης δημοσίων δαπανών ώστε να στηριχθεί η παραγωγική δραστηριότητα και να εξευρεθούν πόροι για το ασφαλιστικό σύστημα, την εκπαίδευση και την υγεία. Αρκεί το δημόσιο να εξορθολογιστεί, να αυξήσει την παραγωγικότητά του, και, ταυτόχρονα, η γραφειοκρατία και το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο να μην δρουν ως τροχοπέδη για την ιδιωτική οικονομική δραστηριότητα.
- Η δημοσιοποίηση του προϋπολογισμού 2016 αποτυπώνει την προσδοκία για μια καλύτερη πορεία της οικονομίας, μετά την καταγραφή των αξιωσημείων αντοχών της κατανάλωσης (ΑΕΠ) της ελληνικής οικονομίας σε συνέχεια της επιβολής ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων. Η προσδοκία για σταθερά ουσιαστικά φορολογικά έσοδα (μετά την προσαρμογή για την καταβολή 2 δόσεων του ΕΝΦΙΑ 2015 εντός του επόμενου έτους) και σταθερών δαπανών εκφράζει την προσδοκία ότι τα μέτρα αύξησης εσόδων και περικοπής δαπανών που έχουν ήδη ψηφιστεί δεν θα οδηγήσουν την οικονομία εκ νέου σε ύφεση.
- Η επίδοση της οικονομίας, σε όλα τα επίπεδα όπως εξαγωγών, κύκλου εργασιών βιομηχανίας και τιμών συνεχίζει να δείχνει μια σταδιακή αποδυνάμωση. Ιδιαίτερα ανησυχητική εξέλιξη είναι η υποχώρηση των εσόδων από εξαγωγές, τουρισμό και ναυτιλία καθώς οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων φαίνεται να αποθαρρύνουν την εισαγωγή συναλλάγματος από τις επιχειρήσεις με εξωστρεφή δραστηριότητα.
- Ο κατασκευαστικός κλάδος παραδοσιακά συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη της χώρας. Οι προκλήσεις που έχει αντιμετωπίσει τα τελευταία χρόνια, τόσο σε επίπεδο επενδύσεων εκτός κατοικιών όσο και με την κρίση της κτηματαγοράς, έχουν οδηγήσει όχι μόνο σε μια ιδιαίτερα μεγάλη υποχώρηση της απασχόλησης αλλά και σε μια στροφή των πιο οργανωμένων ομίλων προς το εξωτερικό. Υπάρχουν όμως ιδιαίτερα σημαντικές ευκαιρίες για επενδύσεις τόσο στο χώρο των υποδομών όσο και στην ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας, οι οποίες μάλιστα μπορεί να συμβάλλουν θετικά στην αύξηση της μη μισθολογικής ανταγωνιστικότητας της χώρας και στην μείωση της ενεργειακής της εξάρτησης. Η αξιοποίηση αυτών των ευκαιριών μπορεί να αποτελέσει ουσιαστικό εργαλείο υποστήριξης της οικονομικής ανάκαμψης.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

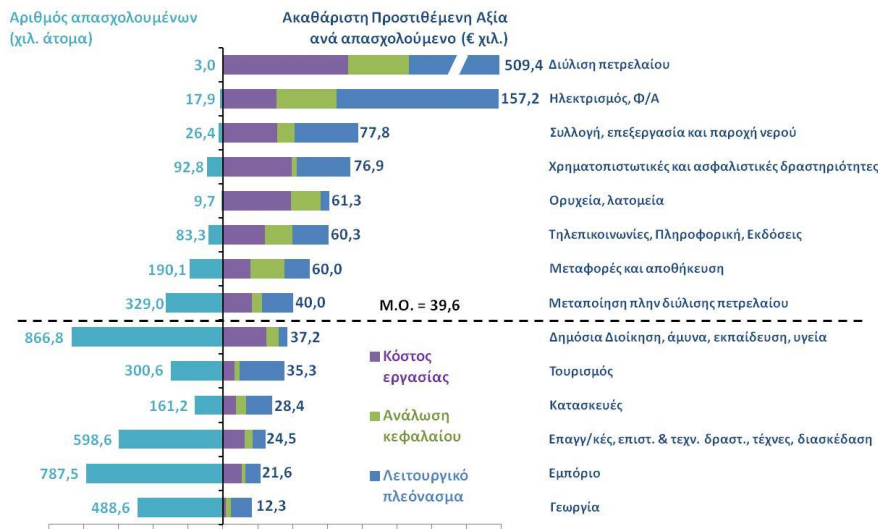
Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Το αναπτυξιακό πρότυπο...!

Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο και αριθμός απασχολούμενων, 2014 – Όλοι οι κλάδοι (Eurostat, 2014)

Από τα μαρούλια στις ...μερσεντές!

Τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας προσπαθεί να ανασυνταχθεί από την κρίση χρέους και την μεγάλη ύφεση που έφερε η αναπροσαρμογή της ελληνικής οικονομίας. Η δημοσιονομική εξυγίανση, η εσωτερική υποτίμηση, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και η κατάρτιση των προνομιών και της προσοδοθηρίας εστιάζουν στην μεταφορά πόρων από τους παραδοσιακούς κλάδους σχετικά χαμηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης τεχνολογικών/καινοτομικών χαρακτηριστικών σε κλάδους εξωστρεφείς και δυναμικούς που παράγουν κατά κανόνα για εξαγωγές ή υποκατάσταση εισαγωγών. Παρ'όλα αυτά, ο μετασχηματισμός αυτός της ελληνικής παραγωγικής βάσης δεν γίνεται από την μια μέρα στην άλλη. Είναι, όμως, τόσες οι στρεβλώσεις του παραγωγικού προτύπου που θα περάσουν γενιές, και αυτό μόνο υπό την προϋπόθεση ότι θα γίνουν όλες οι επιδιωκόμενες διαρθρωτικές αλλαγές των Μνημονίων και δεν θα υπάρξει οπισθοδρόμηση. Ενός προτύπου όπου ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού και της επιχειρηματικότητας είναι εγκλωβισμένο σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας με ό,τι αυτό συνεπάγεται για αμοιβές, απασχόληση, παραγωγικότητα και επενδύσεις.

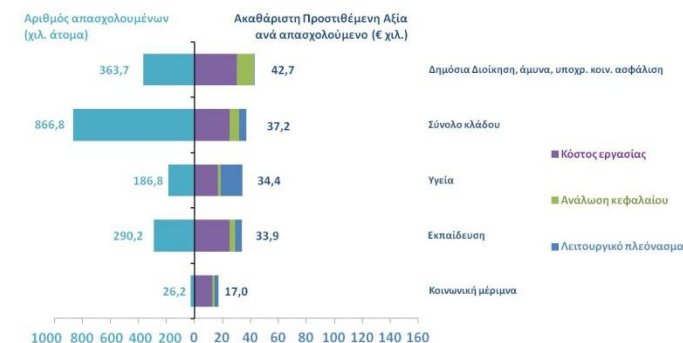
Το ελληνικό παραγωγικό πρότυπο αποτυπώνεται ανάγλυφα στο Διάγραμμα της πρώτης σελίδας, όπου παρατίθεται ο αριθμός των απασχολούμενων και η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) ανά απασχολούμενο για τους κύριους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Παρέχεται, επίσης, πληροφόρηση για την διανομή της ΑΠΑ σε κόστος εργασίας, ανάλωση κεφαλαίου και λειτουργικό πλεόνασμα. Τα δεδομένα αυτά επιτρέπουν την συναγωγή των κάτωθι συμπερασμάτων:

α) Ο κλάδος Δημόσια Διοίκηση, Άμυνα και κοινωνική ασφάλιση, (ο δημόσιος τομέας της οικονομίας), απασχολεί το 24% του εργατικού δυναμικού της χώρας με αμοιβές σημαντικά υψηλότερες των απασχολούμενων στους κλάδους της μεταποίησης πλην διύλισης πετρελαίου και της μεταφοράς και αποθήκευσης (δύο από τους πιο δυναμικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας), και υπερδιπλάσιες εκείνων που απασχολούνται σε σημαντικούς σε μέγεθος κλάδους όπως στον τουρισμό, τις κατασκευές, το εμπόριο, την γεωργία, και, τέλος, τους ελεύθερους επαγγελματίες (επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, τέχνες, διασκέδαση). Στο Διάγραμμα 1, παρέχεται μεγαλύτερη πληροφόρηση για τις συνιστώσες του κλάδου. Αντίθετα απ'ό,τι θα περίμενε κανείς, η ΑΠΑ ανά απασχολούμενο στη δημόσια διοίκηση, άμυνα και κοινωνικής ασφάλιση (αμιγώς δημόσιο) ανέρχεται σε €42,7 χιλ., ενώ οι κλάδοι υγείας και εκπαίδευσης (που περιλαμβάνουν ιδιωτικούς φορείς) σε €34 χιλ. Ίσως αυτό αντανακλά την επίπτωση της φοροδιαφυγής στους αντίστοιχους κλάδους.

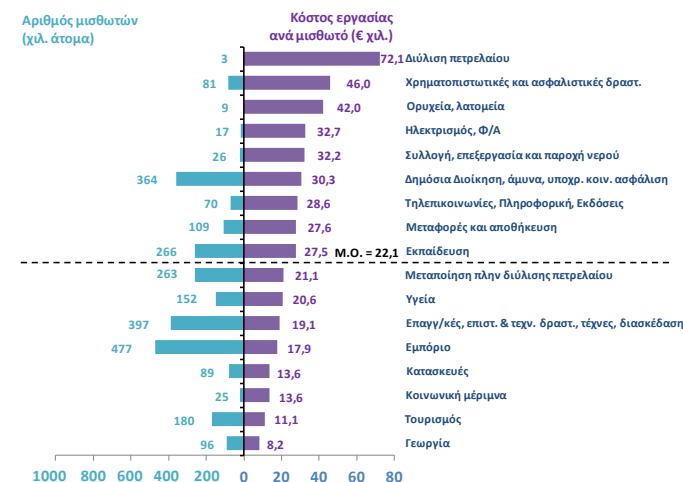
β) Στο Διάγραμμα 2, με το ετήσιο κόστος εργασίας ανά μισθωτό κατά μέσο όρο στο σύνολο της οικονομίας να ανέρχεται σε €22,1 χιλ., ενώ στο στενό δημόσιο τομέα (δημόσια διοίκηση, άμυνα και κοινωνική ασφάλιση) καταγράφεται μέσος μισθός €30,3 χιλ.. Όχι, δηλαδή, μόνο σημαντικά υψηλότερος του μέσου όρου, αλλά και υψηλότερος σχεδόν του μέσου μισθού σε όλη τη βάση της παραγωγικής οικονομίας, περιλαμβανομένης και της μεταποίησης. Οι μόνοι κλάδοι με υψηλότερους μισθούς είναι κλάδοι έντασης κεφαλαίου, υψηλής συγκέντρωσης, και κλάδοι όπου το δημόσιο ασκεί μεγάλη επιρροή (ΔΕΗ, ΔΕΠΑ, ΕΥΔΑΠ κλπ). Καθίσταται συνεπώς αδύνατη οποιαδήποτε μεταφορά εργατικού δυναμικού προς την ιδιωτική οικονομία, ιδίως όταν στην παραγωγικότητα και τις επενδύσεις της τελευταίας στηρίζεται το βιοτικό επίπεδο όλων μας.

γ) Το 81% του εργατικού δυναμικού απασχολείται σε κλάδους με χαμηλότερη ΑΠΑ ανά απασχολούμενο του μέσου όρου της οικονομίας (€39.6 χιλ.). Είναι εντυπωσιακή η συγκέντρωση της απασχόλησης στους κλάδους χαμηλής ΑΠΑ ανά απασχολούμενο, ένδειξη της αδυναμίας ανάπτυξης των εξωστρεφών, δυναμικών και καινοτόμων κλάδων της ελληνικής οικονομίας, που στηρίζονται σε οργανωμένες επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους που χρησιμοποιούν νόμιμη μισθωτή εργασία και δεν προσφεύγουν, κατά κανόνα, σε φοροδιαφυγή και αδήλωτη εργασία για να επιβιώσουν,

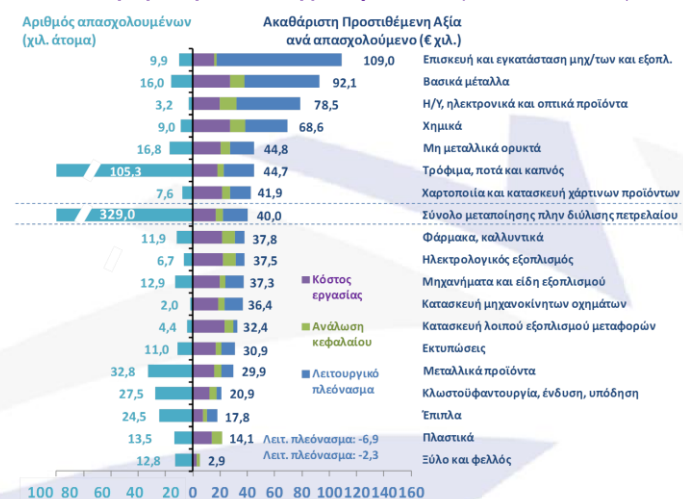
Διάγραμμα 1: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο και αριθμός απασχολούμενων, 2014 – Δημόσια διοίκηση, άμυνα, κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 2: Κόστος εργασίας ανά μισθωτό και αριθμός μισθωτών, 2014 – Όλοι οι κλάδοι (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 3: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά απασχολούμενο και αριθμός απασχολούμενων, 2014 – Μεταποίηση πλην διύλισης πετρελαίου (Eurostat, 2014)

φαινόμενο που είναι συνθετό στους κλάδους χαμηλότερης ΑΠΑ ανά απασχολούμενο (τουρισμός, κατασκευές, ελεύθεροι επαγγελματίες, εμπόριο, γεωργία κλπ).

δ) Οι κλάδοι υψηλότερου ΑΠΑ ανά απασχολούμενο, όπως η ενέργεια, το νερό, τα ορυχεία/λατομεία, οι τηλεπικοινωνίες και η πληροφορική, τα logistics και η μεταποίηση, απασχολούν μόλις το 19% του εργατικού δυναμικού, που κατά κανόνα απολαμβάνει υψηλότερες αμοιβές και καλύτερες συνθήκες εργασίας, σε επιχειρήσεις έντασης κεφαλαίου και υψηλότερης κερδοφορίας, σε κλάδους που χαρακτηρίζονται από υψηλότερη συγκέντρωση. Ουσιαστικά, πρόκειται για τους κλάδους που οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας έχουν καλύτερες προοπτικές για αμοιβές, επαγγελματική ανέλιξη και κατάρτιση, σε ένα σταθερό κατά κανόνα επιχειρησιακό περιβάλλον, χωρίς να αποκλείονται οι ιδιαιτερότητες.

ε) Ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης (44%) στους δυναμικούς κλάδους της οικονομίας συγκεντρώνεται στην μεταποίησης (πλην διύλισης πετρελαίου), με ΑΠΑ ανά απασχολούμενο λίγο πάνω από τον μέσο όρο της οικονομίας. Αυτό αντανακλά σε μεγάλο βαθμό την συνύπαρξη μέσα στον κλάδο βιομηχανιών με φθίνουσες και ανερχόμενες δραστηριότητες. Στο Διάγραμμα 3, εμφανίζονται οι κλάδοι της μεταποίησης (πλην διύλισης πετρελαίου) κατηγοριοποιημένοι κατά ΑΠΑ ανά απασχολούμενο. Οι μεταποιητικές βιομηχανίες που απολαμβάνουν υψηλότερων προοπτικών ανάπτυξης είναι οι πληροφορική, τα ηλεκτρονικά, τα οπτικά, τα χημικά, οι ηλεκτρικές συσκευές, τα βασικά μέταλλα, τα φάρμακα, και τα τρόφιμα, ενώ στον αντίποδα βρίσκονται κατά κανόνα τα έπιπλα, το ξύλο, το χαρτί, η κλωστοϋφαντουργία, τα δέρματα, ο μηχανολογικός εξοπλισμός, τα οχήματα, τα ναυπηγεία κλπ. Η αναδιάρθρωση των φθινόντων κλάδων τα επόμενα χρόνια αναμένεται να επιταχυνθεί στο πλαίσιο και της αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης των «κόκκινων» επιχειρηματικών δανείων από το τραπεζικό σύστημα, με τα θεσμικά εργαλεία που είναι πλέον διαθέσιμα μετά και την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Το τραπεζικό σύστημα είναι όσο υγιές όσο είναι οι πελάτες του. Συνεπώς, η αναδιάρθρωση κλάδων χαμηλής προστιθέμενης αξίας είναι μονόδρομος για να μπορέσει το τραπεζικό σύστημα να χρηματοδοτήσει τους κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας που δημιουργούν απασχόληση και εισοδήματα.

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

Προϋπολογισμός: Ο προϋπολογισμός 2016 (Πίνακας 1) προβλέπει ύφεση σε σταθερές τιμές -0,7% (αντί -1,3% στο προσχέδιο), σταθερό ποσοστό ανεργίας, μείωση απασχόλησης -0,4% σε εθνικολογιστική βάση και δημόσιο χρέος 193,5% του ΑΕΠ (337,6 δισ.). Επίσης, για το 2015 δεν εκτιμάται πλέον μεγάλη ύφεση -2,3% αλλά στασιμότητα. Όπως και το προσχέδιο, ο προϋπολογισμός που κατατίθεται προβλέπει αύξηση εσόδων και ελαφρά μειωμένες δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, τα έσοδα από άμεσους και έμμεσους φόρους προβλέπεται να αυξηθούν το 2016 σε σχέση με το 2015 κατά 4,5% και 4,8%, φτάνοντας αντίστοιχα τα €20,03 δισ. και τα €24,74 δισ. Πρέπει να τονιστεί όμως ότι στην αύξηση των άμεσων φόρων συνεισφέρει και η αύξηση των φόρων περιουσίας κατά 32,1%, που προκύπτει λόγω της μείωσης των εσόδων 2015 και την αντίστοιχη αύξηση των εσόδων 2016, καθώς €644 εκατ. από τις δυο τελευταίες δόσεις του ΕΝΦΙΑ 2015 θα εισπραχθούν εντός του 2016. Με την αντίστοιχη προσαρμογή, οι άμεσοι φόροι προβλέπεται να μειωθούν κατά 2,2% και η αύξηση των τακτικών εσόδων περιορίζεται από 4,3% στο 1,4%. Τα έσοδα των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ) από ασφαλιστικές εισφορές αναμένεται να αυξηθούν οριακά από €11.246 σε €11.350 εκατ. την ώρα που οι δαπάνες τους για συντάξεις εκτιμώνται σταθερές στα €23,77 δισ. και οι συνολικές δαπάνες των ΦΚΑ είναι οριακά αυξημένες κατά €90 εκατ. στα €37,46 δισ. Σε αυτή την εξέλιξη συνεισφέρει και η αύξηση των δαπανών για παροχές ασθένειας του ΕΟΠΠΥ κατά €352 εκατ., σε €1,85 δισ.

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης, οι δαπάνες για μισθούς και συντάξεις του δημοσίου προϋπολογίζονται στα €18,54 δισ. μειωμένες κατά -1,4%, ενώ το σύνολο των πρωτογενών δαπανών

Πίνακας 1: Προϋπολογισμός 2016

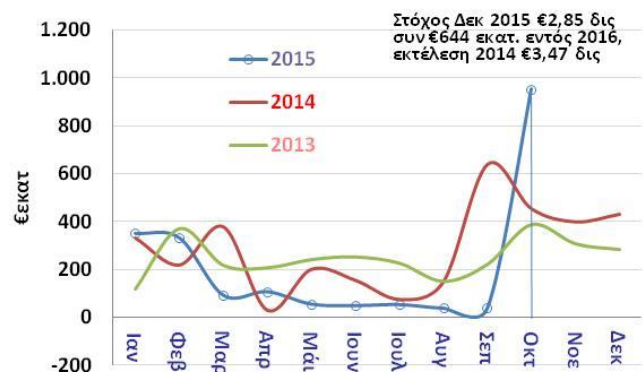
(Υπ. Οικ., Νοε. 2015)

€ εκατ.	2014	2015	2016	Δ2016/ 2015	Δ2016/ 2015
Εσοδα	51.353	53.091	53.527	436	0,8%
Καθαρά έσοδα τ.π.	46.638	48.618	49.107	489	1,0%
Τακτικά έσοδα	48.017	46.312	48.305	1.993	4,3%
Τακτικά έσοδα με προσαρμογή ΕΝΦΙΑ*	48.017	46.976	47.641	665	1,4%
Άμεσοι φόροι	20.664	19.165	20.028	863	4,5%
Άμεσοι φόροι με προσαρμογή ΕΝΦΙΑ*	20.664	19.809	19.364	-445	-2,2%
Έμμεσοι φόροι	23.784	23.597	24.738	1.141	4,8%
Εσοδα ΠΔΕ	4.715	4.473	4.420	-53	-1,2%
Δαπάνες	56.206	55.664	55.751	87	0,2%
Δαπάνες τ.π.	49.615	49.264	49.001	-263	-0,5%
Πρωτογενείς δαπάνες	41.919	41.924	41.861	-63	-0,2%
Μισθοί και συντάξεις Δ/Υ	18.479	18.804	18.536	-268	-1,4%
Ασφάλιση και κοιν. προστασία	14.450	14.495	13.925	-570	-3,9%
Δαπάνες ΠΔΕ	6.592	6.400	6.750	350	5,5%
Πρωτογενές αποτέλεσμα γενικής κυβέρνησης (ΕΣΑ)	644	1.286	3.126	1.840	143,1%
% ΑΕΠ	0,4%	0,7%	1,8%		
Τόκοι γενικής κυβέρνησης (ΕΣΑ)	6.989	6.904	6.821	-83	-1,2%
Τόκοι (ταμειακού)	5.528	5.830	5.930	100	1,7%
Ενδεικτικά μεγέθη φορέων γενικής κυβέρνησης					
Δαπάνες για συντάξεις φορέων ασφάλισης ΙΚΑ κλπ		11.236	11.350	114	1,0%
Εσοδα ασφαλιστικών εισφορών ΙΚΑ κλπ		23.776	23.774	-2	0,0%
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης (ΕΣΑ)	-6.345	-5.618	-3.695	1.923	-34,2%
% ΑΕΠ	-3,6%	-3,2%	-2,1%		

* Αφαιρούνται τα έσοδα των δυο τελευταίων δόσεων ΕΝΦΙΑ από το 2016 και προστίθενται στο 2015. Δ/Υ: δημοσίων υπαλλήλων.

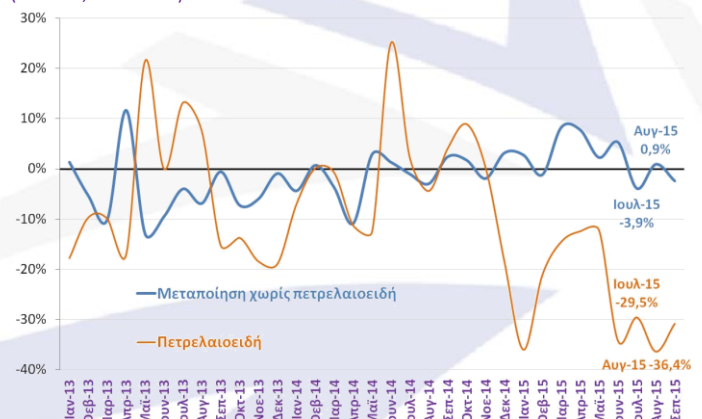
Διάγραμμα 4: Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού, έσοδα από φόρους περιουσίας

(Υπ. Οικ., Οκτ. 2015)

Διάγραμμα 5: Κύκλος εργασιών στη μεταποίηση - % μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους

(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2015)

του τακτικού προϋπολογισμού προβλέπεται να μειωθεί κατά -0,2%. Σε σχέση με το προσχέδιο, ο προϋπολογισμός που κατατέθηκε προβλέπει για την κεντρική κυβέρνηση μειωμένο πρωτογενές αποτέλεσμα κατά €329 εκατ. το 2015, λόγω της προς τα κάτω αναθεώρησης εισπραξης €462 εκατ. από έμμεσους φόρους. Για το 2016 το προϋπολογισμένο πρωτογενές αποτέλεσμα της κεντρικής κυβέρνησης έχει αναθεωρηθεί προς τα κάτω κατά €486 εκατ., αποτέλεσμα που διαμορφώνεται και λόγω αυξημένων επιστροφών φόρων €180 εκατ. Το έλλειμμα των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εκτιμάται να ανέλθει το 2016 σε -€1,04 δισ., σημαντικά βελτιωμένο σε σχέση με την εκτίμηση του προσχεδίου για έλλειμμα -€1,68 δισ., αντανακλώντας τα μέτρα που έχουν παρθεί και συμβάλλοντας έτσι στην προς το καλύτερο εκτίμηση για διαμόρφωση πρωτογενούς αποτελέσματος 2016 της γενικής κυβέρνησης σε €3,13 δισ. (από 2,94 δισ. στο προσχέδιο). Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι μικρότερες υστερήσεις σε φορολογικά και μη έσοδα υπέρ-αντισταθμίζονται από την πρόβλεψη για αυξημένα έσοδα στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων ύψους €538 εκατ., λόγω των προβλέψεων για σημαντικά αυξημένες εισροές από την ΕΕ. Τα έσοδα από αποκρατικοποιήσεις αναμένεται το 2016 να ανέλθουν σε €2,3 δισ., ενώ υπό την προϋπόθεση της εξομάλυνσης της χρηματοδότησης του κράτους μετά τη νέα συμφωνία προβλέπεται σημαντική επιτάχυνση του ρυθμού αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του κράτους, που τον Σεπτέμβριο του 2015 πλησιάζανε τα €6 δισ.

Η δημοσιοποίηση των αναλυτικών στοιχείων εκτέλεσης του προϋπολογισμού 2015 για τον Οκτώβριο επιβεβαιώνει τη σημαντική αύξηση των εσόδων από φόρους περιουσίας (Διάγραμμα 4) καθώς άρχισε η καθυστερημένη εισπραξη του ΕΝΦΙΑ με επανάληψη του φαινομένου ταχείας εξόφλησης που έχει παρατηρηθεί και σε άλλες κατηγορίες φόρων μετά την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων. Η εξέλιξη αυτή συνέβαλε ουσιαστικά στην βελτίωση της εικόνας εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Μια σχετικά καλή πορεία των εσόδων από ΦΠΑ τον Οκτώβριο σε σχέση με τον Οκτώβριο 2014, καθώς και η πορεία των εσόδων από φόρο εισοδήματος δεν κατάφεραν όμως να αναστρέψουν την γενικότερη εικόνα αποδυνάμωσης των εσόδων από τις πηγές αυτές.

Κύκλος εργασιών στη βιομηχανία: Συνεχίζεται η μείωση του κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Σεπτέμβριο του 2015, με μικρότερο, ωστόσο, ρυθμό σε σύγκριση με τον Αύγουστο. Ειδικότερα, τον Σεπτέμβριο ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών παρουσίασε μείωση -14%, έναντι μείωσης -18,1% τον προηγούμενο μήνα και αύξησης +3,2% τον αντίστοιχο μήνα του 2014. Η υποχώρηση του γενικού δείκτη τον Σεπτέμβριο του 2015 οφείλεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της στη μείωση των πωλήσεων του κλάδου πετρελαιοειδών, κυρίως ως αποτέλεσμα της μείωσης των τιμών πετρελαίου διεθνώς, ενώ αν εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή, ο κλάδος της μεταποίησης σημείωσε πτώση -2,4% (Διάγραμμα 5). Από τους 24 κλάδους της μεταποίησης, οι 14 σημείωσαν θετική μεταβολή πωλήσεων, από τους οποίους ξεχωρίζουν οι κλάδοι κατασκευής μηχανοκίνητων οχημάτων (+58,1%), λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (+46,2%) και Η/Υ (+36,4%), ενώ οι πωλήσεις στους υπόλοιπους 10 κλάδους παρουσίασαν μείωση, με πιο έντονη στα πετρελαιοειδή (-30,8%), στην ένδυση (-26,6%) και στα βασικά μέταλλα (-16,2%). Συνολικά κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2015, καταγράφεται πτώση -10,5% στον γενικό δείκτη, ενώ στη μεταποίηση χωρίς τα καύσιμα σημειώνεται άνοδος +2,1%, έναντι υποχώρησης κατά -1,2% και -1,7% αντίστοιχα κατά το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Κατά το ίδιο διάστημα, σχεδόν στάσιμες παρέμειναν οι πωλήσεις στον κλάδο των τροφίμων (+1,5%), οι πωλήσεις του κλάδου βασικών μετάλλων αυξήθηκαν +7,5%, ενώ οι πωλήσεις στον κλάδο της ένδυσης υποχώρησαν -19,5%.

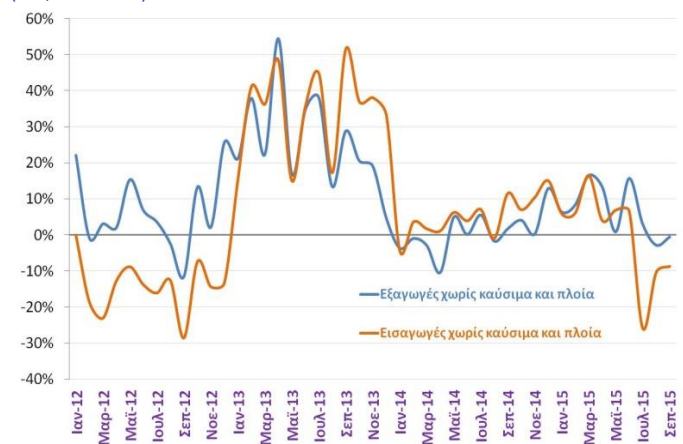
Ισοζύγιο πληρωμών: Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, τον Σεπτέμβριο του 2015, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε πλεόνασμα €838 εκατ., μεγαλύτερο κατά €228 εκατ. σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2014, κυρίως λόγω της πτώσης των εισαγωγών (-22,8%, Πίνακας 2, Διάγραμμα 6). Αντίθετα, οι εισπράξεις από εξαγωγές αγαθών μειώθηκε κατά -14,7%, ενώ οι αντίστοιχες εισπράξεις χωρίς καύσιμα και πλοία δεν παρουσίασαν σημαντική

Πίνακας 2 Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών
(ΤτΕ, Σεπ. 2015)

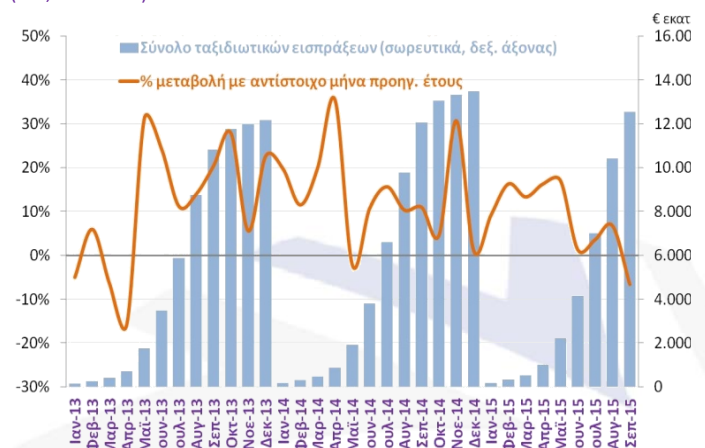
(€ εκατ.)	Σύνολο	Ιανουάριος – Σεπτέμβριος		%Δ
	2014	2014	2015	
Ισοζύγιο αγαθών	-22.279,4	-16.504,7	-12.846,3	-22,2%
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	17.112,1	12.537,0	13.382,8	6,7%
Εξαγωγές καυσίμων	9.049,8	6.909,0	5.014,3	-27,4%
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	30.884,1	22.622,6	22.571,5	-0,2%
Εισαγωγές καυσίμων	15.384,2	11.500,9	8.293,0	-27,9%
Εισαγωγές πλοίων	2.799,2	2.292,7	538,8	-76,5%
Εισπράξεις από υπηρεσίες	31.051,3	25.216,5	23.518,4	-6,7%
Τουρισμός	13.393,1	12.001,4	12.569,6	4,7%
Μεταφορές	13.130,8	9.769,3	8.064,4	-17,5%
Άλλες υπηρεσίες	4.527,4	3.445,8	2.884,4	-16,3%
Εισροές από ΕΕ	4.231,5	3.269,3	1.828,0	-44,1%
Τρέχουσες	1.441,7	1.281,1	1.035,7	-19,2%
Κεφαλαιακές	2.789,8	1.988,2	792,3	-60,1%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*	-1.256,8	1.842,5	2.326,9	26,3%

* Περιλαμβάνονται και οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

Διάγραμμα 6: Μεταβολή εισαγωγών και εξαγωγών πλην καυσίμων και πλοίων
(ΤτΕ, Σεπ. 2015)

Διάγραμμα 7: Ταξιδιωτικές εισπράξεις
(ΤτΕ, Σεπ. 2015)

μεταβολή (-0,5%). Υποχώρηση παρουσίασαν επίσης οι εισπράξεις από τουρισμό (-5,4%), τις μεταφορές (-53,1%), ιδίως θαλασσίων, και από λοιπές υπηρεσίες (-25,1%). Συνολικά κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2015, παρουσίασαν μείωση κατά -6,8%, αλλά οι αντίστοιχες δαπάνες για εισαγωγές μειώθηκαν ταχύτερα (-12,9%).

Ταξιδιωτικό ισοζύγιο: Μείωση -5,4% κατέγραψαν τον Σεπτέμβριο του 2015 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα €2,1 δισ., έναντι €2,2 δισ. τον αντίστοιχο μήνα του 2014. Η μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται κυρίως στη μείωση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 5,8%, καθώς οι αφίξεις παρέμειναν περίπου στα ίδια επίπεδα με αυτές του Σεπτεμβρίου 2014 (Διάγραμμα 7). Οι καθαρές εισπράξεις από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών συνέβαλαν με ποσοστό 87,1% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες και υπεραντιστάθμισαν (136,3%) το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2015 οι εισπράξεις ανήλθαν στα €12,5 δισ. παρουσιάζοντας αύξηση +4,7%, ενώ οι αφίξεις ξεπέρασαν τους 20,6 εκατ. ταξιδιώτες, έναντι 19 εκατ. περίπου ταξιδιωτών κατά το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι (αύξηση +8,6%). Ιδιαίτερα έντονη ήταν η αύξηση των αφίξεων από τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία, ενώ σημαντική μείωση εξακολουθούν να σημειώνουν οι αφίξεις από τη Ρωσία.

Τιμές διαμερισμάτων: Συνεχίζεται το Γ' 3μηνο του 2015 η πτώση των τιμών διαμερισμάτων (Πίνακας 4). Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ εκτιμάται ότι το Γ' τρίμηνο του 2015 οι ονομαστικές τιμές των διαμερισμάτων μειώθηκαν κατά -6,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014. Συνολικά το 2014 οι τιμές είχαν υποχωρήσει κατά -7,5%, ενώ με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία, το Α' και Β' τρίμηνο του 2015 η μείωση διαμορφώθηκε σε -3,9% και -5,0% αντίστοιχα.

Δείκτης τιμών υλικών κατασκευής νέων κτιρίων κατοικιών: Συνεχίζεται τον Οκτώβριο η μείωση των τιμών υλικών κατασκευής κατοικιών. Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε σχέση με πέρυσι παρατηρούνται, εκτός από το πετρέλαιο κίνησης (-16,4%), στους σωλήνες χαλκού (-6%), στον σίδηρο σπλισμού (-6%), στα παράθυρα (-5,7%), τον ασβέστη (-5,6%) και τα κιγκλιδώματα αλουμινίου (-3,9%), ενώ αύξηση σημειώνεται στις τιμές τούβλων (+2,6%), χάλκινων αγωγών (+1,1%) και ηλεκτρικής ενέργειας (+0,7%).

Οι κατασκευές ως ευκαιρία ανάπτυξης

Παραδοσιακά ο κατασκευαστικός κλάδος έχει συνδεθεί στενά με την πορεία της οικονομίας, εμπλεκόμενος τόσο στην αναβάθμιση των υποδομών που υποστηρίζουν την ανάπτυξη της χώρας (ενδεικτικά, αεροδρόμια, λιμάνια, δρόμοι, σιδηρόδρομοι, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, καταλύματα, αθλητικές εγκαταστάσεις, υγεία και παιδεία, ύδρευση, βιομηχανικές εγκαταστάσεις και υποδομές) όσο και στην αναβάθμιση των κατοικιών που στεγάζουν τον πληθυσμό. Εθνικές ιδιαιτερότητες, όπως η αντιπαροχή και πολλές μικρές επιχειρήσεις χαμηλής αποδοτικότητας στα όρια της επίσημης οικονομίας συνυπήρξαν με την ενδυνάμωση μεγάλων ομίλων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αλυσίδα αξίας των κατασκευών. Πολλές από αυτές τις εταιρείες, προ της κρίσης, είχαν στηριχθεί στην ισχυρή ανάπτυξη του κλάδου στην Ελλάδα για να αναπτύξουν και εξωστρεφείς δραστηριότητες στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή, αλλά και πέρα αυτής. Μάλιστα, η έξοδος των κατασκευαστικών ομίλων εκτός Ελλάδας επιταχύνθηκε στα χρόνια της κρίσης εξασφαλίζοντας σημαντικά έσοδα στο ισοζύγιο υπηρεσιών (Διάγραμμα 8). Τα τελευταία χρόνια, οι επενδύσεις σε κατασκευές εκτός κατοικιών ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένουν σε σχετικά χαμηλό επίπεδο (Διάγραμμα 9), επηρεαζόμενο κυρίως από τις εισροές κονδυλίων της ΕΕ και την απορρόφηση τους αναλόγως του κινδύνου χώρας. Όσον αφορά στις επενδύσεις σε κατοικίες (Διάγραμμα 10), σημειώθηκε ολοκληρωτική κατάρρευση του κλάδου. Μάλιστα, και άλλες χώρες σε κρίση, όπως η Ισπανία και η Ιρλανδία στις οποίες μάλιστα σε αντίθεση με την Ελλάδα οι υπερβολές της αγοράς ακινήτων ήταν βασικοί λόγοι για τα ξέσπασμα των εθνικών κρίσεων, υπήρξε πολύ μεγάλη μείωση του ποσοστού επενδύσεων σε κατοικίες προς ΑΕΠ. Όμως στην Ελλάδα η κατάρρευση ήταν τέτοια ώστε πλέον το ποσοστό επενδύσεων σε κατοικίες προς ΑΕΠ να είναι το

Πίνακας 4: Δείκτης τιμών διαμερισμάτων

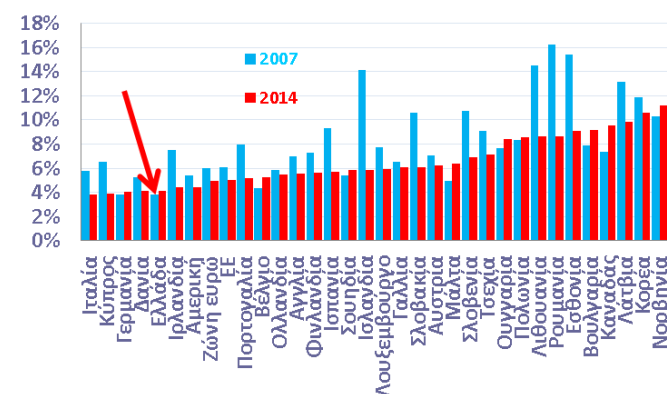
(ΤτΕ, Γ' 3μηνο 2015)

	2014	2015		
		A 3μηνο	B 3μηνο	Γ 3μηνο
Σύνολο				
Δείκτης τιμών (2007=100)	64,31	63,03	61,20	60,11
(%) μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	-7,5	-3,9	-5,0	-6,1
Νέα (έως 5 ετών)				
Δείκτης τιμών (2007=100)	66,76	65,20	63,11	61,79
(%) μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	-6,5	-4,2	-6,1	-6,7
Παλαιά (άνω των 5 ετών)				
Δείκτης τιμών (2007=100)	62,78	61,68	60,01	59,05
(%) μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους	-8,1	-3,7	-4,3	-5,8

Διάγραμμα 8: Εισπράξεις από άλλες υπηρεσίες (κυρίως έσοδα κατασκευαστικών ομίλων με διεθνή δραστηριότητα). (ΤτΕ, ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών)

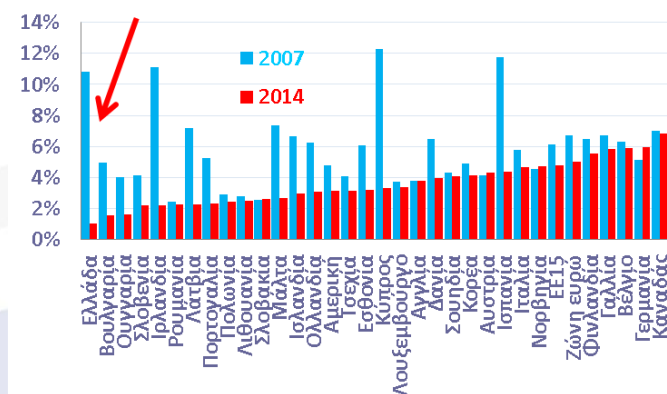

Διάγραμμα 9: Επενδύσεις σε κατασκευές, εκτός κατοικιών ως % ΑΕΠ (Βάση Ευρωπαϊκής Επιτροπής AMECO, στοιχεία έως 2014)

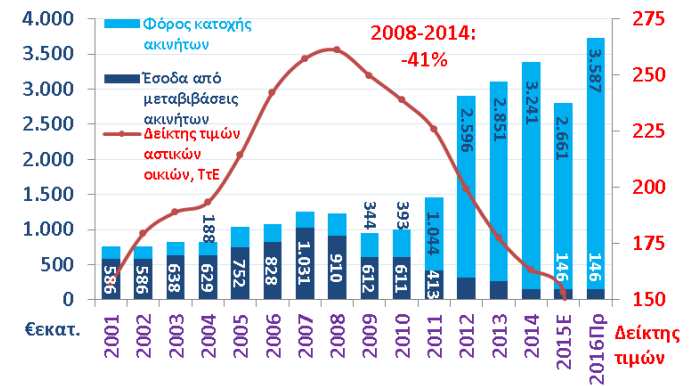
Διάγραμμα 10: Επενδύσεις σε κατοικίες ως % ΑΕΠ

(Βάση Ευρωπαϊκής Επιτροπής AMECO, στοιχεία έως 2014)

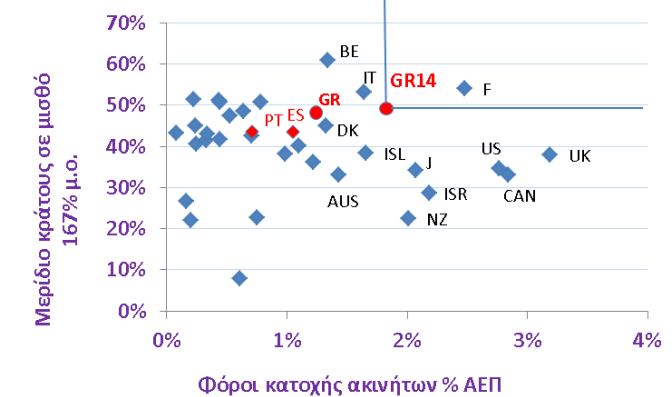

χαμηλότερο στην Ευρώπη. Φυσικά, η φορολογική αντιμετώπιση της οικοδομής σχετίζεται άμεσα με αυτή την εξέλιξη και την ασυνήθιστα μεγάλη κατάρρευση του κλάδου. Δεν είναι μόνο η σταδιακή αύξηση της πολυπλοκότητας μιας μεταβίβασης ακινήτου (η χώρα βαθμολογείται σχετικά πολύ χαμηλά από την έκθεση Doing Business, στη θέση 144 από 189 χώρες) με την προσθήκη ενεργειακών πιστοποιητικών (τα οποία χορηγούν σε όλη τη χώρα μόνο 60 πιστοποιημένοι επιθεωρητές), την πολυπλοκότητα που εισήγαγε η διαδικασία δήλωσης αυθαιρέτων (που μετά από πολλές βελτιώσεις έχει ακόμα σημαντικές δυσλειτουργίες) και την αβεβαιότητα ως προς τη φορολογία (ενδεικτικά και μόνο, για 6 μήνες το 2014 δεν μπορούσαν να γίνουν μεταβιβάσεις λόγω τεχνικών εκκρεμοτήτων του φόρου υπεραξίας). Είναι και η αύξηση των φόρων κατοχής, καθώς από τον Φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (ΦΜΑΠ) που αφορούσε ελάχιστους ιδιοκτήτες με σχετικά μεγάλη ακίνητη περιουσία, και λόγω της μικρής βάσης στην οποία εφαρμόζονταν εξασφάλιζε ελάχιστα έσοδα στο κράτος, πρότομα έγινε πολύ μεγάλη αύξηση των φόρων αυτών. Δεν είναι τυχαίο ότι το έτος ταυτόχρονης εισπραχής των φόρων κατοχής τριών ετών (2013) συνέπεσε με την επιταχυνόμενη μείωση των τιμών κατοικιών (Διάγραμμα 11). Σχετικά, παρατηρούμε ότι υπάρχουν πράγματι χώρες που έχουν ακόμα υψηλότερα έσοδα από φόρους κατοχής ακινήτων ως ποσοστό του ΑΕΠ. Άλλωστε, υπάρχει και η σχετική βιβλιογραφία ερευνών όπως του ΟΟΣΑ που συστήνουν τη μετατόπιση του φορολογικού βάρους από την εργασία και τα κέρδη προς την κατοχή ακινήτων και την κατανάλωση. Όμως, όπως δείχνει το Διάγραμμα 12, η Ελλάδα είναι σήμερα (στοιχεία 2014 για την Ελλάδα), μαζί με τη Γαλλία, η χώρα που έχει τους υψηλότερους φόρους κατοχής ακινήτων και ταυτόχρονα το κράτος λαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο από τον μισθό ενός σχετικά καλοπληρωμένου μισθωτού. Δηλαδή, ενώ οι άλλες χώρες, όπως οι αγγλοσαξονικές, που φορολογούν υψηλά την κατοχή ακινήτων σε γενικές γραμμές έχουν πολύ χαμηλότερη φορολογία στα εισοδήματα από εργασία, ή το αντίστροφο, η Ελλάδα είναι μια σχεδόν μοναδική περίπτωση ταυτόχρονης υψηλότατης φορολόγησης και των δύο, που έχει υιοθετήσει τις συστάσεις για αύξηση των φόρων στα ακίνητα χωρίς να εκλογικεύσει τους φόρους στην εργασία. Αναπόφευκτα, το ενδιαφέρον απόκτησης ακινήτων έχει εκμηδενιστεί, κάτι που αποτυπώνεται και στην σταδιακή υποχώρηση των εσόδων του κράτους από φόρους επί των μεταβιβάσεων (επίσης Διάγραμμα 11, όπου σημειώνεται ότι ο μειωμένος συντελεστής φόρου μεταβίβασης του 3% υπολογίζεται επί αντικειμενικών αξιών που ξεπερνούν σημαντικά τις αγοραίες τιμές, ενώ ο παλιότερος συντελεστής 11% εφαρμόζονταν ειδικά προ του 2009 σε αντικειμενικές αξίες που υστερούσαν σημαντικά των αγοραίων οδηγώντας συχνά σε πραγματικό συντελεστή της τάξης 3-4%). Αυτό που έχει ενδιαφέρον εδώ είναι ότι καθώς η αγορά ακινήτων υπέστη παρατεταμένη καθίζηση, το κράτος έχανε έσοδα από τις μεταβιβάσεις, που μπορεί να εκτιμηθούν σε σχεδόν €500 εκατ. το χρόνο. Το ποσό αυτό πλέον καλείται να υπερκαλύψει ο φόρος κατοχής που το 2016 προϋπολογίζεται να αποφέρει έσοδα περίπου €3 δισ. (από τα €3,6 δισ. του προϋπολογισμού 2016 αφαιρούμε τα €644 εκατ. που αφορούν τις δυο τελευταίες δόσεις του ΕΝΦΙΑ 2015 και που θα καταβληθούν εντός του 2016). Αυτή η κατάσταση έχει πολλές αρνητικές συνέπειες – μια είναι η αναποτελεσματική κατανομή των ακινήτων και, σύμφωνα με σχετικές μελέτες, η μείωση της κινητικότητας του εργασιακού πληθυσμού και η αύξηση της ανεργίας. Η κατάσταση αυτή έχει όμως και μια κρίσιμη σημασία για την ικανότητα της οικονομίας να ανακάμψει, η οποία δεν έχει αξιολογηθεί επαρκώς: Οι ελληνικές επιχειρήσεις και τα ελληνικά νοικοκυριά έχουν υποστεί σημαντική μείωση του κεφαλαίου που είχαν επενδύσει σε μετοχές και επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια ενώ και οι καταθέσεις που τους απομένουν έχουν περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης λόγω των περιορισμών στην κίνηση τους. Συνεπώς τα ακίνητα μπορεί να αποτελέσουν ένα σημαντικό στοιχείο ενεργητικού που θα μπορούσε να υποστηρίξει την οικονομική ενεργοποίηση τους σε μια ανάκαμψη. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Alexander Hamilton ήδη το 1790 εκτιμούσε ότι η χαμηλή αξία των

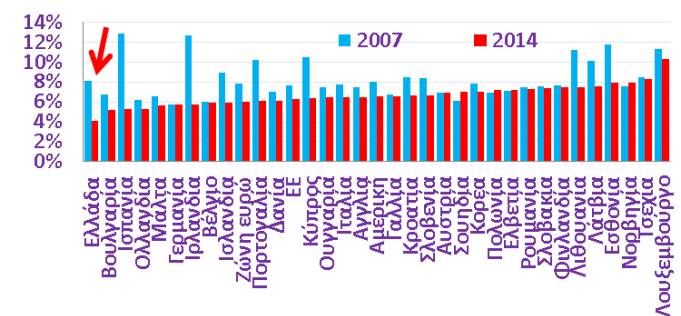
Διάγραμμα 11: Τιμές ακινήτων και έσοδα κράτους από φόρους κατοχής και επί αγοραπωλησιών ακινήτων
(Προϋπολογισμοί κράτους, έτος 2016-2003, ΤτΕ για δείκτη τιμών αστικών οικιών)

Διάγραμμα 12: Φορολογία κατοχής ακινήτων και μισθών (167% εθνικού μ.ο.) (Βάση δεδομένων ΟΟΣΑ για φόρους (επιλογή επαναλαμβανόμενων φόρων κατοχής ακινήτων) και μέσο μερίδιο (% συνόλου κόστους εργοδότη) κράτους σε μισθωτό χωρίς παιδιά με 167% εθνικού μέσου μισθού, έκδοση Taxing Wages. Στοιχεία 2012 και προσηκνή εκτέλεση προϋπολογισμού για το 2014 για Ελλάδα)

Διάγραμμα 13: Απασχόληση σε κλάδο κατασκευών, % συνόλου απασχόλησης
(Βάση Ευρωπαϊκής Επιτροπής AMECO, στοιχεία έως 2014)

Διάγραμμα 14: Απασχόληση σε κλάδο κατασκευών
(Βάση Ευρωπαϊκής Επιτροπής AMECO, στοιχεία έως 2014)

ακινήτων είναι εμπόδιο στην ανάκαμψη της οικονομίας της Αμερικής μετά τον πόλεμο της ανεξαρτησίας, δρομολογώντας με αποφασιστικότητα πρωτοβουλίες για την αποκατάσταση της ρευστότητας στην οικονομία, την εδραίωση του αξιόχρεου της Αμερικάνικης Κυβέρνησης και την αύξηση της αξίας των ακινήτων ώστε ως ενέχυρο ή ρευστοποιήσιμο περιουσιακό στοιχείο αυτά να μπορούν να υποστηρίξουν την παραγωγική οικονομία. Το ακίνητο συνεπώς έχει να παίξει κεντρικό ρόλο στην ανάκαμψη της χώρας.

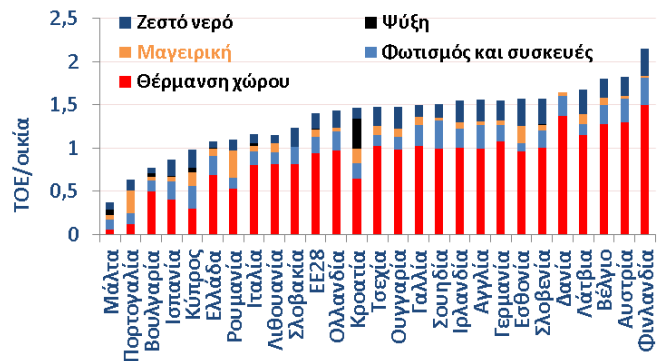
Το ίδιο ισχύει και για την αγορά εργασίας – η Ελλάδα μετά τη σημαντική μείωση των τελευταίων ετών έχει πλέον το χαμηλότερο λόγο απασχόλησης στις κατασκευές στο σύνολο της απασχόλησης (Διάγραμμα 13 & 14). Μια επαναφορά στον μέσο όρο απασχόλησης της Ε.Ε. θα σημαίνει τη δημιουργία τουλάχιστον 100.000 θέσεων εργασίας (αύξηση 60%) σε έναν κλάδο στον οποίο υπάρχει ιδιαίτερα μεγάλη εγχώρια προστιθέμενη αξία σε όλη την αλυσίδα αξίας, από τα υλικά ως τις υποστηρικτικές υπηρεσίες.

Φυσικά δεν είναι λογικό να προσδοκούμε μια επιστροφή στους ρυθμούς δόμησης του παρελθόντος, αλλά η εγχώρια παραγωγή έχει τη δυνατότητα να στραφεί σε άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες όπως είναι, για παράδειγμα, η ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας. Σύμφωνα με την μελέτη της εταιρείας McKinsey & Company «[Greece 10 years ahead](#)» το 70% των κτιρίων είναι κατασκευής προ του 1990, με χαμηλή ενεργειακή αποδοτικότητα. Η αναβάθμιση τους θα μπορούσε να δημιουργήσει σύμφωνα με τη μελέτη της ίδιας εταιρείας «[Greenhouse Abatement Potential in Greece](#)» επενδύσεις €12 δισ. σε 10 χρόνια και να αποσβεστεί ταχύτατα βελτιώνοντας και το ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας. Ενδεικτικά, στοιχεία δείχνουν ότι για θέρμανση οι κατοικίες στην Ελλάδα καταναλώνουν ιδιαίτερα μεγάλη ποσότητα ενέργειας όταν συγκριθούν με άλλες χώρες με συγκρίσιμο κλίμα (Διάγραμμα 15), όπως η Ισπανία, Πορτογαλία, Μάλτα, Κύπρος, Ρουμανία και Βουλγαρία. Η σχετική προσαρμογή για ημέρες με χαμηλή θερμοκρασία ως προς τον μέσο όρο της Ε.Ε., που πραγματοποιεί η Περιβαλλοντολογική Αρχή της Ε.Ε., Διάγραμμα 16, μάλιστα αναδεικνύει τα Ελληνικά νοικοκυριά ενεργειακά ως τα πλέον μη αποδοτικά σε ό,τι αφορά τη θέρμανση, επίδοση που σχετίζεται και με την ανεπαρκή τους μόνωση, ενώ την ίδια στιγμή η Ελλάδα έχει ένα ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό κατοίκων χωρίς επαρκή ζεστή ή δροσιά.

Οι ευκαιρίες για τον εγχώριο κατασκευαστικό κλάδο υπάρχουν όμως και στο χώρο των έργων υποδομής, μικρών και μεγάλων. Η Ελλάδα τα χρόνια πριν την ύφεση είχε συντελέσει σημαντική πρόοδο σε αρκετές υποδομές, με αποτέλεσμα να λαμβάνει αξιοπρεπείς σχετικά επιδόσεις ενδεικτικά στην έρευνα παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας του WEF ([Δελτίο 1/10/2015](#)). Όμως τόσο η διακοπή της ομαλής εκτέλεσης επενδύσεων υποδομών κατά τη διάρκεια της κρίσης όσο και η δυνατότητα περαιτέρω αναβάθμισης υποδομών, καθώς αυτές υπερρούν ακόμα σε σύγκριση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (Διάγραμμα 17 για λιμάνια και σιδηρόδρομο), δημιουργούν επενδυτικές ευκαιρίες. Ενδεικτικά, και άλλα λιμάνια μπορούν να προσελκύσουν επενδύσεις όπως ο ΟΛΠ ([Δελτίο 2/7/2015](#)) και οι πρωτοβουλίες αυτές να συνοδευτούν από την αναβάθμιση των υποδομών ειδικά εμπνευματικών σιδηροδρομικών μεταφορών. Επίσης, μπορεί να αναβαθμιστούν τα ενεργειακά δίκτυα της χώρας ([Δελτίο 19/11/2015](#)). Τέτοια έργα μπορούν να καλύψουν μια υψηλή ζήτηση για κατασκευή υποδομών που με τους κατάλληλους χειρισμούς και τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία (που θα αντισταθμίζουν τον κίνδυνο χώρας) μπορεί να λειτουργήσουν ως «κεϋνσιανή δαπάνη» χωρίς όμως να αυξήσουν το δημόσιο χρέος γιατί θα προσελκύσουν ιδιωτικά κεφάλαια για την υλοποίησή τους. Παράλληλα μπορούν να συμβάλλουν στην αύξηση της μακροπρόθεσμης μη μισθολογικής ανταγωνιστικότητας της χώρας. Το ίδιο ισχύει και για εμβληματικά έργα ανάπτυξης, όπως είναι ενδεικτικά το έργο του «Ελληνικού» που εκτιμάται ότι μπορεί να συμβάλει μέσω άμεσων επενδύσεων € 8 δισ. στην ενίσχυση του ΑΕΠ κατά 2%, της απασχόλησης κατά 70.000 θέσεις εργασίας και των δημοσίων εσόδων μέσω φόρων κατά € 2 δισ.

Διάγραμμα 15: Χρήση ενέργειας από νοικοκυριά κατά είδος χρήσης

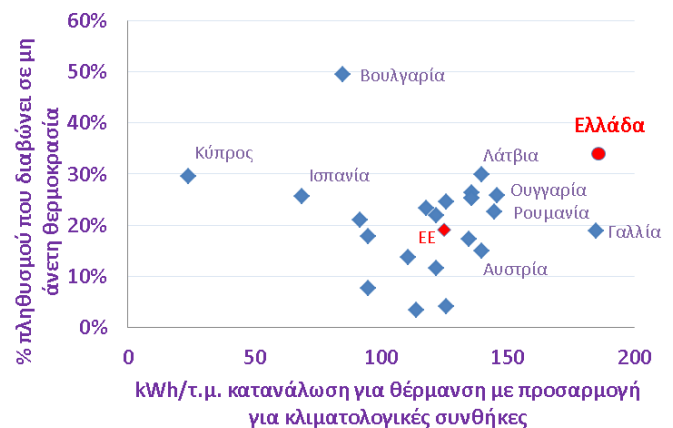
(European Environment Agency, 2012)

TOE: tone oil equivalent: ισοδύναμο ενός τόνου πετρελαίου.

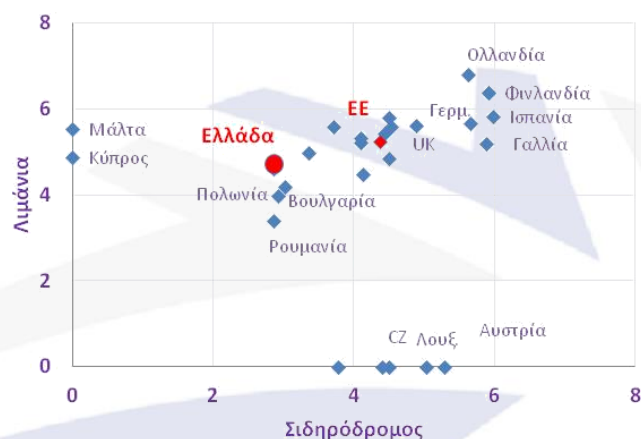
Διάγραμμα 16: Κατανάλωση ενέργειας νοικοκυριών ανά τ.μ. για θέρμανση, προσαρμοσμένη για μέσο όρο κλιματολογικών συνθηκών Ε.Ε. και ποσοστό πληθυσμού με οίκημα που δεν έχει άνετη ζεστή ή δροσιά.

(European Environment Agency, 2012)

Διάγραμμα 17: Δείκτης ποιότητας υποδομών σε σιδηρόδρομο και λιμάνια

(EU Transport Scoreboard 2015)

Ψηλότερος δείκτης = καλύτερος, τιμή «0» σημαίνει απουσία υποδομών

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δισ. 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δισ. 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δισ. 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δισ. ** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δισ.	Ασφαλ. εισφορές € 2 δισ.	Φόρος επί κερδών € 1,6 δισ.

* Αθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Αθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg

B-1000 Bruxelles

T: +32 (02) 231 00 53

F: +32 (02) 732 35 70

E: main@sevbxl.be

Στεγάζουμε την ιστορία, ανοίγουμε δρόμους στο μέλλον

Αξιοποιούμε τον ορυκτό πλούτο, επενδύουμε στο περιβάλλον

Δημιουργούμε θέσεις εργασίας, στηρίζουμε την ελληνική οικονομία

- ▲ Αξιόπιστος εργοδότης με 10.000 άμεσα απασχολούμενους & συνεργάτες
- ▲ Ο μεγαλύτερος κατασκευαστικός Όμιλος με € 1,5 δισ. κύκλο εργασιών
- ▲ Πρεσβευτής της Ελλάδας με δυναμική παρουσία σε 21 χώρες

Συνεισφέρουμε στην προσπάθεια της χώρας την τελευταία 10ετία με:

- ▲ € 1,2 δισ. σε μεικτές μισθολογικές αμοιβές
- ▲ € 1,1 δισ. σε άμεσους φόρους και € 370 εκατ. σε παρακρατηθέντες και αποδοθέντες φόρους
- ▲ € 380 εκατ. σε εργοδοτικές εισφορές

Θεμέλιο ανάπτυξης για την Ελλάδα